HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת שכבת זרע ספק מחמת ראייה כיון שנזקק לטומאה ספיקו טמא: שכבת זרעו טמאה: למאי אילימא למגע מי גרע משכבת זרע דטהור אלא זרעו של זב מטמא במשא מאן שמעת להא דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא אילימא האי תנא דתניא (א)רבי אליעזר אומר שכבת זרעו של זב אינו מטמא במשא ורבי יהושע אומר [א]מטמא במשא לפי (3)שאי אפשר לה בלא ציחצוחי זיבה אפי' רבי יהושע לא אמר אלא משום ציחצוחי זיבה אבל בעיניה לא אלא אמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה סבר רב פפא קמיה דרבא למימר איידי חולשא הוא דחזי א"ל רבא (ג)והתנן [ב]גר שנתגייר מטמא מיד בזיבה א"ל אין לך חולי גדול מזה אלא תנאי היא דתניא שכבת זרע של זב מטמא במשא כל מעת לעת ור' יוסי אומר יומו במאי קמיפלגי בדשמואל דשמואל רמי א] כתיב [1]כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וכתיב לפנות ערב ירחץ במים מ"ד מעת לעת דייק מלפנות ערב ואידך דייק מקרה לילה ומ"ד מלפנות ערב הכתיב מקרה לילה א"ל אורחא דקרי למתיא בליליא: **מתני'** [ג]נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי שנא' [2]ומורה לא יעלה על ראשו נאמר בשמשון [3]ומורה ונאמר בשמואל ומורה מה מורה האמורה בשמשון נזיר אף מורה האמורה בשמואל נזיר א"ר יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם א"ל רבי נהוראי והלא כבר נאמר [4]ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני שכבר היה עליו מורא של בשר ודם: **גמ'** (ד)א"ל רב לחייא בריה

חטוף

לא תימא. דהאי ספיקו דאמר שמטמא דקא בעי למימר ספק חזא ספק לא חזא דמש"ה לא מוקמינן עליה טומאה לא לענין חיוב קרבן ולא לענין סתירה אם כבר התחיל למנות ימי ספרו כדכתיב(ה) וספר לו שבעת ימים לטהרתו אלא ודאי חזא ומיהו ספק מחמת שכבת זרע: **מי גרע.** שכבת זרע דזב משכבת זרע דטהור דטמא במגע כדאמר מר (נדה דף מג:) (ו)ואיש אשר תצא ממנו שכבת זרע (ויקרא כב) או לרבות את הנוגע: **אלא אמר רב אדא בר אהבה.** מאי הא דקאמר דשכבת זרעו טמא לומר שאין תולין בה דלאחר שנזקק לטומאה אם ראה קרי א]וראה זיבה אין אותה זיבה כקרי כי ההיא דתנן במס' זבין (פ"ב מ"ג) הרואה קרי אינו מטמא בזיבה כל מעת לעת: **סבר רב פפא קמיה דרבא למימר.** היינו טעמא דאין תולין את הזיבה בשכבת זרע דאמרינן איידי חולשא שנחלש מזיבה ראשונה ב]שכבר נזקק לטומאת זיבה חזא נמי להך זיבה ולא מחמת קרי אבל היכא דלא נזקק לטומאה וראה קרי היינו טעמא דתלינן את הזיבה בקרי ואינו מטמא כל מעת לעת משום דלאו ע"י חולשא הוא דחזא דהא אכתי לא נזקק לזיבה: **א"ל רבא והא תנן.** במס' זבין (ז) עובד כוכבים שראה קרי ונתגייר מטמא בזיבה מיד ותני עלה בברייתא(ח) (עובד כוכבים שראה קרי ונתגייר מטמא בזיבה מיד) בד"א בזמן שנתגייר מהול והא הכא דליכא חולשא ואפ"ה לא תלינן את הזיבה בקרי והוי טמא מיד א"ל כיון דמקבל עליו עול מצות אין לך חולי גדול מזה. ולא חולי ממש קאמר דאי חולי ממש לא הוי מטמא בזיבה שזו אחד ג]מז' דרכים שבודקין בהן את הזב ששנינו במשנתינו אלא מחמת חולשא ד]בעלמא הוא דחזא שכן זיבה באה מבשר מת ולא מחמת קרי: **אלא תנאי היא.** אדלעיל קאי דהא דדחינן לעיל מאן שמעת ליה דקאמר שכבת זרעו מטמא במשא רבי יהושע היא ואמר עלה ואפי' רבי יהושע לא אמר אלא מחמת זיבה איכא תנאי אחריני דאמרי ה]דליכא טעמא משום ציחצוחי זיבה אלא שכך גזירת הכתוב דתניא שכבת זרע של זב מטמא ו] מעת לעת לאחר שראה זיבה ז] מטמא במשא: **ר' יוסי אומר יומו.** בלבד שראה בו זיבה אם ראה קרי תולין את הקרי בזיבה ומטמא במשא אותו היום בלבד אבל מכאן ולהבא לא ולאו משום דסבירא ליה דלאי אפשר בלא ציחצוחי זיבה אלא שכך גזירת הכתוב. ח]ובכי האי דשמואל קמיפלגי דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה ורחץ במים את כל בשרו (ט) אלמא מדשני ט] בדיבוריה ש"מ דבטומאת קרי קאמר: י]**מ"ד כל מעת לעת.** מטמא שכבת זרע של זב דדייק מלפנות ערב דמשמע ב' ערבים לפנות חד ערב משמע כדכתיב כי פנה היום (ירמיה ו) והאי דכתיב ערב היינו נמי ערב אחרינא והוי משמע (א) כ]דכתיב ביה מערב ועד ערב לומר לך מערב ועד ערב מטמאה שכבת זרע של זב במשא דה"נ תניא לה בסיפרא(י) והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר בזיבה מעת לעת: **ואידך דייק ממקרה לילה.** דמשמע עד לילה מטמא במשא כי זיבה דהיינו יומו: **אורחיה דקרי דאתיא בליליא.** כשמהרהר על ל]משכבו ודבר הכתוב בהווה: **מתני' כדברי רבי נהוראי.** כך דברי רבי נהוראי: **מה מורה האמורה בשמשון נזיר.** דכתיב כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן (שופטים יג):

גמ'

אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת זרע[1] ספק מחמת ראיה וכיון דנזקק לטומאה ספקו טמא. פר"י כדאמרינן בפ' המפלת (נדה דף כב.) זיבה דפתיכא ביה שכבת זרע לא סתרה אלא יום אחד זיבה דלא פתיכא ביה שכבת זרע סתרה שבעה ורבא מיירי כגון שבדק עצמו ומצא שכבת זרע וגם זיבה על הבגד ולא נודע אם באה הזיבה לבדה והשכבת זרע לבד ויסתור שבע או פתך בה זיבה שבאו יחד ולא יסתור רק יום אחד: **ושכבת זרע למאי אילימא למגע.** דמשנזקק לטומאה יטמא לשכבת[2] זרע במגע פשיטא מי גרע משכבת זרע דטהור בעלמא ואפי' לא נזקק נמי אלא למשא דשכבת זרע דטהור בעלמא אינו מטמא במשא וכשנזקק לטומאה מטמא במשא: **אילימא האי תנא דתניא כו' אפילו רבי יהושע לא קאמר אלא בצחצוחי זיבה אבל בעיניה לא.** ושכבת זרע דמתני' משמע דאף בעיניה: אלא אמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה. דבמסכת זבין (פ"ב מ"ג) תנן הרואה קרי [אינו מטמא בזיבה] כל מעת לעת שהקרי פוטר זיבה הבא לאחריה כל מעת לעת אבל משנזקק לטומאה אז לא תפטור השכבת זרע את הזיבה הבא אחריה: **סבר רב פפא קמיה דרבא למימר איידי חולשא הוא דחזא.** כלומר להכי אמרינן דקרי פוטר זיבה הבא אחריו כל מעת לעת דאיכא למיחש שמא מחמת חלישות נתרוקן[3] מן השכבת זרע הוא דחזא וקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו אבל משנזקק לטומאה אונס לא פוטר והיינו נמי טעמא דרב אדא בר אהבה: **אמר ליה רבא [והא תנן] גר שנתגייר מטמא בזיבה [מיד].** ה"ג ולמאי הא אין לך חולי גדול מזה פר"י גר שראה קרי קודם שנתגייר ונתגייר וראה זיבה מטמא בזיבה ולא תפטור קרי את הזיבה ואם כדברי רב אדא ורב פפא דטעמא דקרי פוטר בזיבה הבא אחריו משום חולשא גבי גר נמי נימא הכי דאין לך חולי גדול מזה דכי היכי דבדקינן אותו לפטור בקרי[4] דמה לי קרי שראה כשהוא עובד כוכבים מה לי שראה כשהוא ישראל: **אלא תנאי [היא]** כלומר דרב אדא ורב פפא ליתא דודאי טעמא דקרי לאו משום חולשא אלא משום גזירת הכתוב דדרשינן בספרי והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר זיבה[5] כל מעת לעת ולכך ל"ש נזקק ול"ש לא נזקק אמרי' דקרי פוטר זיבה הבאה אחריו מעת לעת ושכבת זרע דמתני' לאו בזיבה איירי כדאמר רב אדא בר אהבה אלא כדאמר מעיקרא למשא והני[6] תנאי (י) של זב דאמרי דקרי של זב מטמא במשא[7] מעת לעת כלומר כשראה קרי תוך מעת לעת שראה בזיבה: **רבי יוסי אומר כו'.** וא"ת ולייתי מתני' דמסכת כלים (פ"א מ"ג) למעלה מהם רוקו של זב ושכבת זרעו שמטמא במשא ובפרק כילד הרגל (ב"ק דף כה.) מייתי לה [וי"ל] שרגלים לדבר דמתני' מיירי[8] דוקא שכבת זרע שרואה סמוך לזיבות (והתם בעי לאתויי שיטמא[9] במשא כל ז'): **במאי קמיפלגי בדשמואל דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור.** שהוא זב מקרה לילה כלומר שאם ראה קרי תוך (ל)(היום)[10] אחר שראה הזיבה[11] (מ)טמאה משאו לקרי: וכתיב לפנות ערב. אף[12] אחר שפנה הערב[13] והיינו עד מעת לעת וכלדרשינן נמי בספרי כדפרישי' לעיל דמשמע מעת לעת: מ"ד מעת לעת דייק מלפנות ערב ומ"ד יומו דייק מלילה ואידך הא דכתיב לילה משום דאורחיה דקרי למיתיא בלילה. ונראה לומר דאידך דורש (י) לפנות ערב כדדרשינן בסיפרי דקרי פוטר זיבה של אחריה כל מעת לעת: **מה מורה האמור בשמשון נזיר.** דכתיב נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן:

חטוף

מסורת הש"ס

א) [ב"ק כה.], ב) [נדה כב.], ג) זבים פ"ב מ"ג ע"ש, ד) ברכות נג:, ה) [ויקרא טו], ו) נ"ל או איש, ז) פ"ב מ"ג, ח) [תוספתא זבין פ"ב ה"ד], ט) גי' א"מ בשרו הנ"ל אלא מדשני כו', י) [תלא כג יב], כ) נ"ל היא דתניא ש"ז של זב, ל) גי' א"מ מע"ל, מ) גי' א"מ הזיבה טומאת משא לקרי, נ) [במ"ג פ"ב דזבים ס"ל לר' יוסי דאינו פוטר קרי לזיבה של אחריה אלא יומו והניח התוי"ט הדבר הזה בתמיה רבה ומיישב קושית תוספת באופן אחר ע"ש ועי' א"מ],

נוסחת הריב"ן

א] וחזר וראה: ב] דכבר שנזקק: ג] שזו אחד מן הדרכים: ד] חולשא הוא: ה] דלא הוי טעמא: ו] מטמא כל מעת לעת כו': ז] שראה זיבה של קרי מטמא במשא מעת לעת: ח] ובהאי דשמואל: ט] מדשני קרא בדבוריה: י] בכ"י כתוב בזה"ל גליון פי' בתוס' איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה דמשמע איש אשר לא יהיה טהור סתם ולא פירש ממה א"כ זהו שהוא זב מקרה זהו שראה קרי א"כ לילה מיותר לומר דעד לילה הוא מטמא הקרי כזוב לטמא במשא ותו לא וזהו יומו: כ] כדכתיב מערב ועד ערב ולומר לך מערב ועד ערב כו' וה"נ תניא לה בספרי: ל] מטתו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ד כל מעת לעת וכו' והוי משמע כאילו כתיב ביה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש גו'. עי' שיטה מקובצת:

מוסף רש"י

שאי אפשר לה בלא צחצוחי זיבה. שאי אפשר לראות שכבת זרע הבאה מן הזב בלא טיפת צחצוחי זיבה (נדה כב.).

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"א מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ד:

נג ב מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל"ד:

נד ג מיי' פ"ג מהל' נזירות הלט"ז:

תורה אור השלם

1. כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה לָיְלָה וְיָצָא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה:
דברים כג יא

2. וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר יְיָ צְבָאוֹת אִם רָאֹה תִרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וּנְתַתִּיו לַייָ כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ:
שמואל א א יא

3. כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבָּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:
שופטים יג ה

4. וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי וַיֹּאמֶר יְיָ עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ לַייָ בָּאתִי:
שמואל א טז ב

הגהות התוספות

1. נ"ל שכבת זרע. 2. נ"ל השכבת. 3. נ"ל שנתרוקן. 4. נ"ל וכי היכי דבדקינן אותו בכל הז' דרכים כן צריכין לבדוק אותו לפטור בקרי כו'. 5. נ"ל זיבה הבא אחריו. 6. נ"ל וכהני תנאי דאמרי דקרי כו'. 7. כאן הס"ד ומה"ד דתניא שכבת זרע של זב מטמא במשא כל מעת לעת כו'. 8. נ"ל משמע. 9. נ"ל מאן דמטמא. ובש"י ליתא כל מה שבסוגרים. 10. נ"ל לילה. 11. נ"ל תגרוס הזיבה טומאת משא לקרי. 12. נ"ל דמשמע אף. 13. נ"ל הערב של יום הזיבה.

פי' הרא"ש

לה: עד שלא נזקק לטומאה כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהם פשתה בין באיש א' בין בב' אנשים טהור. ואע"ג בודאי א' מהם טמא וכ"ש באיש א' בודאי אותו האיש שיש בו נגע טמא אפ"ה טהור: ובת"כ דריש ליה מקרא וטמא אותו את הודאי הוא מטמא פי' נגע שהוא ודאי מטמא ולא קאי אגברא ואינו מטמא את הספק: משנזקק לטומא' ספקו טמא. כיצד ב' שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד שניהם טמאים עד שיחזרו להיות כגריס. ובת"כ דריש ליה מקרא וטהר אותו את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק: מה"מ דספק נגעים להקל: הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה. מזה יש ללמוד דכל ספק מקלינן ביה לטהרו: אי הכי דמהאי קרא ילפת ליה. אפי' נזקק לטומאה נמי דגזרת הכתוב הוא: אלא כי אתמר דרב יהודה אהא אתמר והך קרא אתא לדרשא אחרינא והא דמיפלגי במתני' בין נזקק לטומאה ובין לא נזקק מקראי דת"כ דריש ליה כדפרי' במתני': אם בהרת קודמת לשער לבן טמא. דכתיב והיא הפכה שער לבן דבעי' שהבהרת מהפכתו ללבן: ספק טמא ור' יהושע אומר כיהה. פי' טהור כמו והנה כהה הנגע: ודילמא כיהה וטמא כלומר מ"ט דר' יהושע דמטהר דילמא ראוי להיות טמא והוי כמו מה"מ אלא שלשון נזיר משונה: בשבעה דרכים בודקים את הזב. שאם ראה מחמת אונס טהור דדרשי' מבשרו ולא מחמת אונסו. עד שלא נזקק לטומאה דהיינו כשרואה ראיה שניה שבה יגמור לטמא משכב ומושב אבל ראיה ראשונה מטמאה באונס טומאת ערב כדין בעל קרי כדדרשי' פ' בנות כותים זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו ש"ז. ראיה ראשונה של זב איתקש לבעל קרי ומצטרפי' עם השניה אפי' היתה באונס: במאכל אם אכל דברים המביאים לידי זיבה כדמפרש פ"ק דיומא (א) ר"ג בש' בי"י בריבוי שתיה במשא כבד שנשא במראה ראה אשה אפי' לא הרהר ובהרהור אפי' לא ראה ואם אירע לו א' מאלו הז' קודם שראה ראיה שניה שלא באונס: אין בודקין אותו ואף אם ראה שלישית באונס נעשה זב

פי' הרא"ש (המשך)

לקרבן וכן הרביעית סותרת אפי' באונס: ספקו ושכבת זרעו. מפרש בגמ' שרגלים לדבר שלא באתה הראיה מחמת האונס כיון שכבר נעשה זב: מה"מ דבשלישית אין בודקין אותו: דאמר קרא והזב את זובו לזכר ולנקבה הזב חדא זובו תרי לזכר עד כאן יש לו דין זכר שאינו מטמא באונס מכאן ואילך ולנקבה יש לו דין נקבה ומטמא באונס כדאיתא [בפ'] בנות כותים כי יזוב זוב דמה הרי אונס אמור ומה אני מקיים דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד: והא דתניא ר"א אומר בשלישית בודקי' אותו. ובראיית אונס אינו נעשה זב לקרבן. ברביעית אין בודקין אותו וסותרת אפי' באונס במאי קמיפלגי. ר"א דורש את וג' ראיות יש דין זכר: אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא דהא ודאי לא מטמאי'. אלא ודאי ס' מחמת ש"ז ס' מחמת ראיה כגון שבדק בעד ומצא עליו זיבה וקרי ואינו יודע אם ראה כל אחד בפני עצמו וסותר ז' או אם ראה שתיהם בבת אחת ואינו סותר אלא יומו כדאיתא פ' המפלת זיבה דפתיכא ביה שכבת זרע לא סתרה אלא יומא. וי"מ ספק מחמת ש"ז פירוש ספק אם ראה ש"ז תחילה וטיפת זיבה הבאה אח"כ אינה מטמאה כדתנן פ"ב דמס' זבים הרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעת לעת ספק אם טיפת זיבה יצאת תחילה ועד שלא נזקק הקרי מטהר הזיבה משום דהוי אונס שניזדעזעו איבריו ונתרוקן גופו ונחלש והוי כחולי: משנזקק לטומאה אפי' אונס נטמא. וק' לפי זה מאי קאמר מחמת [ספק] ש"ז אפי' ודאי מחמת ש"ז טמא. ועוד לרב אדא בר אהבה דמפרש שכבת זרעו לענין שאין תולין היינו ספקו: מי גרע מש"ז דטהור דמטמא במגע ואפי' ר' יהושע לא קאמר אלא משום צחצוחי זיבה אבל בעינא לא ומתני' קתני דש"ז מטמא במשא מטעם ש"ז ולא משום זיבה ואפי' איכא בלא צחצוחי זיבה: אמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה. פי' אם ראה זיבה אחר קרי אין תולין שמחמת הקרי בא הזיבה והא דתנן דקרי מטהר הזיבה מעת לעת משום דמחמת חולשא דקרי חזי. ולכך משנזקק לטומאה דמטמ' באונס טמא: א"ל רבא והתנן גר שראה קרי ונתגייר מטמא בזיבה מעת לעת ר' יוסי אומר יומו: ובתוס' מוקי לה בנתגייר מהול דאי לאו הכי כל זמן שמצטער מחמת [המילה] אינו מטמא בזיבה: ה"ג ואין לך חולי גדול מזה. פירוש ואי אמרת דטעם דקרי מטהר בזיבה משום חולשא מה לי ישראל מה לי גר אדרבה טפי חולשא איכא בגר שהכניס עצמו לדאגת

א) נ"ל דאין מאכילין אותו לא חגב"י ולא גב"ס: במשתה. בריבוי שתיה וכו'.

SHAS MOZNAIM